

A 16-os honvéd

Kiadja:
A m. kir. beszercebányai 16. honvéd
gyalozezred történelmi osztálya.

Megjelenik
minden hó 1-én és 15-én.

A lap jövedelme az ezred haci özvegy
és árva alapját gyarapítja.

HŐSEINK!...

Az időnek sebes folyása, az eseményeknek gyors rohanása ragadta el őket tőlünk... Úgy mentek el tőlünk, mint a fiúk a szülői háztól: nehéz szívvel s boldog reménységgel. Mint a fiúk, akiktől sírva búcsúzkodnak a szülők, akik után búsan elnéz a ház előtti öreg ház, akiktől síró csipogással búcsúznak az ereszt alatti fészkelő fecskék, szomorú, bágyadt kelpeléssel az öreg, ismerős gölya s az út porában tova robogó kocsijuk után messzire ellohol az öreg komondor... Akik kitépik magukat az ölelő karokból, nem hallják a marasztaló szokat, mert ami messzi idegenbe vonzza, hajtja őket: szívüknek nagy vágyakozása, lelküknek elõlthatatlan szomja a küzdelmek, a harcok, a dicsőség után.

Igy mentek el ők: a mi hőseink. Csak a mi hőseink; mert, ha a fiúkat ifjú koruknak sok száz zsenge emléke eloldthatatlanul láncolja oda az ősi, családi kuriához, ők is hiába szakadtak el tőlünk; az új küzdelmeknek új mezején, új és idegen bajtársak szerető körében is a mieink maradtak. Hozzáink láncolja őket az elmúlt időnek sok száz feledhetetlenül szép emléke. A feltettünk elviharzott küzdelmek, a dicsőségnek velünk együtt megtett hosszú pályáútja és a hosszú útnak mentén sűrűn domboruló sírok... fájó, örökké sajgó sebek, szomorú, fájdalmas emlékek... Ezek örök időkre a mieinkké tesszük őket s biztosan tudjuk: vissza hozzák őket

hozzánk, — vissza a régi házba, az ősi kuziába...

Zachar Pál őrnagy és Dr. Friedmann Dezső tartalékos honvéd főhadnagy a mi hőseink! Most — mert másként alig tudunk kifejezést adni méltó büszkeségünknek és melengető szeretetünknek — hozzájuk száll a mi lelkes üdvözlétünk. Legmagasabb kitüntetésük alkalmából itt, e helyen, nyújtjuk feléjük, igaz szeretettel, elismerésünk egyszerű, de elõttük bizonyára annál értékesebb babérkoszorúját.

Megröggitjük itt az ő vitézi, ősi magyartitészéget tükrözõ katonai pályafutásuknak örök emlékü mozzanatait és hisszük: ezzel minden ékes szónál többet mondottunk el róluk, a mi hőseinkről.

Zachar Pál őrnagy, kedves *Pali bácsink*, mint százados, az első menetzászlóaljjaal került ki az orosz harctérre. Katonáival, szeretett fiaival egy sorban verekedett a hegyekért, bércekért. A magyar katonatisztre háruló nehéz és komoly feladatnak teljes átérzésével védte a drága hazai földet. S a hősök vérenek gazdag patakzása a legértékesebb kincset formálta hős keblében: a megértő vezéri szívet. Szívet, aki mindenkit igazán, mélyen és őszintén szeret.

Tetteinek elismeréséül az elsők között nyerte el III. oszt. katonai érdemkeresztet. Sebe gyógyulását sem győzte bevárni otthon s újra a harctéren állt. Legelső harcainktól Gorlicéig

minden ütközetben nagy és hervadhatatlan érdemeket szerzett. És amikor elkerült tőlünk a 310. honv. gyalogezredhez, csakhamar megkapta a III. oszt. vaskorona rendet, itt lépett elő soronkívül őrnaggyá s amikor a „Lisoniát“ vitézül védelmezte meg, annak állásait kiépítette és megerősítette. megkapta a Lipót rend lovag keresztjét, mely magas kitüntetéséhez fűzzük mi a tiszteletnek megnyilatkozását és szerencse kívánatainkat.

Dr. Friedmann Dezső főhadnagy az első azok között. akik tisztjeink között fegfelsőbb elismerésül a III. oszt. vaskorona rendet nyerték el. Egyike ő Zachar Pál őrnagy legbensőbb bajtársainak, legvitézebb tisztjeinek. Egyik legvitézebb tisztje ezredünknek. Őt ezen kitüntetésé alkalmából kell üdvözlönnünk.

Mindkettőnek útja hősi pályafutás: maratoni pálya. Messzire hajlott el tőlünk, az ezredől, de visszatér hozzánk, visszakanyarodik ide. s nem előbb, a háború után.

És ha majd egyszer, — mely talán már sohasem is olyan messze — elhallgat az ágyú, elcsendesül a puskaropogás, nem lesz több jaj s az arcokra fagyott könnyön keresztül az első mosoly jelenik meg a szemekben — élvezzék boldogan, akik megmaradtak titáni küzdelmeik ezerszer megérdemelt gyümölcsét. Hallgassák az

esti harangszót megnyugodott lélekkel s az alkonyi szellővel játszó öreg fák susogását — a boldog jövőről.

FRIGYES főherceg tábornagy hadosztályunknál.

Ő Felsége a Király látogatása után, aki — mint azt mult számunkban közöltük — olyan megható győgyedséggel és melegséggel nyilatkozott a magyar katonáról, a magyar honvédségről, hogy ennek a látogatásnak emléke feledhetetlen lesz azok előtt, akik a Királlyal csak egy perccig bár, de közvetlenül szemtől-szembe állottak, — ismét magas kitüntetésben volt részünk. Hadosztályunkat 1917. évi szeptember hó 15-én Ő Fensége Frigyes kir. főherceg, tábornagy úr látogatta meg. — A hadosztály parancsnokság székhelyén szemlét tartott. A szemle célja volt: a magasabb parancsnokok és a harcoló csapatokkal való érintkezés annélkül, hogy harcászati szempontból változás állana be. Ő Fensége azonban ez alkalommal is elhozta hozzánk szívét, meleg szeretetét és gondos érdeklődését a vitéz honvéd csapatok iránt, ami ünneppé tette számunkra ezt a szürke harci napot. A Fenség kíséretében Rohr vezérezredes, hadseregparancsnok, Hadffy altábornagy, hadtestparancsnok és Bauer vezérkari alezredes jelentek meg a szemlén.

A szemle délelőtt 11 órakor vette kezdetét. Ő Fensége a hadosztályhoz való megérkezésekor Daubner

... mikor rasztótunk ...

(Első inspekción.)

Riadtan, élesen szólal meg a telefon a fejem felett. Fölugrok a szunditáshból.

— Halló! — itt inspekción.

— Itt ügyeletes ápolónő. Kérem tessék a 19-esbe lejönni. Egy beteg rosszul van.

A fehér köpeny fölél prêmes bekecses húzok, zsebrévágom a Rekord fecskendő, fölkapom a villanyos lámpát és kilépek a csendes februári éjszakába.

Finom, lágyan fehéres fény és dermedt hideg ül a barakokon, a városan, a környék kúpalakú hegyein. A hegyek kontúrja tisztán, élesen válik el az égtől; a hó világosabban ragyog az égboltnál.

Gúnyolódik a természet: tisztább a föld, fehérebb a menyeknek országánál.

Lábam alatt halkan zizeg-ropog a hó s ahova az inspekcións lámpa halovány fényköre leér, millió apró csillogás csillámlik felém. Valamelyik barakból felém sántul egy szájharmoska halk, akkordos muzsikája. Nem ismerem a dalt, nagyon szomorú, nagyon bús . . . valamelyik orosz fogoly fújja talán, a szeme biztos csukva s egyedül van az enlékeivel. Elhallgat a harmonika, elenyésk a dallam, mintha magábaszívna az éjszaka . . . Aztán szivszorongató némaság áll be, csendes, mercv körülöttem minden . . . csak a hó zenél, ahogy lépek

és a ruhám suhog fojtott ütemben, amint sietek a tizenkilences felé . . .

*

A hosszú barakban egy gyenge villanylámpa ég, azt is gaze-fátyol borítja, nehogy a fény, a világosság figyelmeztesse a betegeket az életre, a szenvedésre és rövid álmuk se legyen.

Hallom az ápolónő halk szavát, de mintha ismeretlen nyelven beszélne — nem értem meg. Ahogy végigmegyek az ágysor előtt, nem érzem már a természet csendes nyugalmát: a fenséges halott merevséget. A barak fojtott meleg levegője rámnehezedik; a sorban fekvő sebesültek hánykódása, a halk nyögések, az erőlködő, lázas légzés tompa lihegése megragad — felém csap a lüktető forróság, a nyilaló fájás és úgy érzem, mintha a fehér kötés mind-mind egy borzasztó titkot rejtgetne . . .

A szélső ágyak egyikéhez érek, az ápolónő ott áll már. A kis faasztalkára rakom az injekciós készüléket s rávilágítok az ágy fölötti tábláskára. Krétával reá van írva: Csere István. Vuln. sclopet, cap. Trepanatio 916. II 10. A beteget derékig fedi a takaró; a formás, fiatal mellen elől az ig szettárva, a gyerekes kezek a paplaron nyugosznak, vékony fehér ujjak (talán a napfény át is sütné rajtuk) és a feje . . . az nagy, fehér és gömbölyű, mint egy hóemberé — csak elől látszik ki a kötésből egy vékony rés.

Felém fordítja csillogó, lázas szemét:

— Tessen elengedni engem — könnyörög.

— Hová akarsz menni fiam?

vezérőrnagy, hadosztályparancsnok jelentését fogadta elsőnek, majd szemlét tartott a kivonult és kiküldött csapatok felett.

Ezredünk részéről a szemlén Magassy Zoltán százados, Labos László hadnagy, Veres János és Matus Mihály szakaszvezetők, Csonka Mihály tizedes és Hügycz János örvezető vettek részt.

Ő Fensége a legénységnél főként a kitüntetések felől érdeklődött. A tisztoktól meleg kézsorítással vett búcsút.

A szemle után Ő Fensége tiszteletére ebéd volt a hadosztály tisztiekedjében.

A látogatás a lelkesedésnek fölemelő hangulatában folyt le. Amikor Ő Fensége a szemle székhelyéről eltávozott, mindannyian éreztük: egy szép emlékek lettünk gazdagabbak. egy hittel és reménységgel erősebbek, mert láttuk: szeretnek és megbecsülnek minket.

A 16. honv. gyalogezred története a román harctéren.

Írta: Dr. Máriássy Lajos, főhadnagy.

(2-ik folytatás.)

1918. aug. 27-én délután 12 órakor kapta az ezrednek Horozankánál akkor megérdemelt tartalékban időző zászlóaljja a parancsot arra, hogy azonnal gyülekezve Dryscow község déli kijáratához meneteljen. Senki sem tudta miért, hová, azonban a lelkek mélyén már kialakult az előző napok forrongó hangulata és különböző híresztelések nyomán s a harctéren levők

— A többiek után a vízzel. Mán igen szomszások... a tesvirem és velek vagyon... a is szomszások...

És a karját — amelyikbe az injectiót adtam — vigyázva helyezi vissza az ágyra az ápolónő, mert különben mint egy darab fa esne vissza.

Biztatom, hogy ne féljen, majd én szólok a hadnagy úrnak, hogy nem mehetett, most pedig aludjon el szépen.

Elcsendesül a szavamra, hatni kezd a morphiom is és pár pillanatig maga elé mered, azután újra megszólal:

— Megkapta a levelet az idősanyám?

— Meg fiam, hogyne. Mikor is írtál neki?

— Az idősanyámnak-e? Dilután, mikor rászótunk...

Sietek kifelé s kérdelem az ápolónőt:

— Mjkor hozták ezt a beteget?

— Ezelőtt egy héttel — mondja a néne.

*

A hóhullás csendben megindult... Mintha valahol távol egy kutya csaholna... A Mindenség szép, fehér pólyába van burkolva — és a szép, fehér pólya piszkos, véres sebet takargat... rábámulok aóra a lábam elé... ropog... ropog... az agyam zúg és hangtalanul mormolom, csak érzem a szavakat... dilután mikor rászótunk... mikor rászótunk...

— Mi Atyánk Úristen, ki a mennyekben vagy, mikor pusztítottuk már ki annyira egymást mi, emberek, hogy akik megmaradnak — szeressék egymást?...

Saujhely.

Freiwirth Laczi.

finom ösztönében régen leszűrdött az a, — valljuk meg aggódva várt —, meggyőződés, hogy Románia ellen megy az ezred. És amidőn az ezred lelkes buzditó szavak kíséretében a nemzetek közötti élet egyik legmegbecselenitőbb eljárását, a román hadüzenetet tudtul adta táborozó századainknak — a rettegve várt esemény miatt érzett aggodalom, hogy ellenségeink száma újból megszorodott, egy csapásra csak a háboru első napjaiban tapasztalt lelkesedéshez hasonló ujjongó örömköltörésekben tört utat magának a szorongó lelkek mélyéből. Egy ellenséggel több! Bármilyen történet is, kell, hogy ezt az egyet méltó büntetése érje! Ugy is történt. A megkezdett tragédia viharos gyorsasággal játszódott le. Ugyan ki sejtette volna, hogy az 1916-ik év karácsonya egy újabb királyt foszt meg trónjától s újra egy népet tesz hazájában hontalaná!

* * *

Úton.

Még javában tartott a horozankai ellenséges áttörési kísérlet pokoli tüzéségi előkészítése s a zászlóaljat az ezred gyűlékez helyére való útjában még a Toustohabji messzehordó orosz ütegek shrapnell felhői kísérgették szaporán, mintegy bucsuzásul, önkéntelenül megünnepelve az ezred oly sok dicsőséget hozó galíciai harctérről való távozásunkat! Az ezred gyűlékez helye Podszumlancén volt. Ide vonultak be az ezredtörzsszel együtt a még továbbképzés alatt álló részek és Stasiowa-Voláról, ide vonult be a zászlóalj is. Az erősen megcsappant állomány kiegészítésére az ezrednek egy zászlóalj adatott át a 309 h. gy. e. kötelekből aug. 29-én délbén. A köteleknek 9. századba való rendezése után 3. géppuskás osztag, egy ágyus osztaggal és teljes vonatával aug. 30-án Burstyn vasuti állomásra az ezred be is érkezett.

Ugyanaznap és másnap az ezred 4. szállítmányba tagozódva, — amelyekben az akkor még nagy loállományal és megfelelő járó művekkel rendelkező csapatvonalat csak nagy mesterkedések után volt teljes mennyiségben elhelyezhető, — elindult új dicsőség szerzésére, a legújabb hadszínterre, a hol a hazai rögz. védelmének büszke tudata minden harcos erejét megkészszerzte!

A horozankai pergő tűz, tompa, fokozatosan elmosódó moraja még vészjtjoslóan dübörgött, majd lassanként a vasuti kocsikerekek szapora kattogásával lágy harmoniába egybeolvadva finoman színező kísérletként festette alá a hazájuk védelmére száguldo honvédek, lelkes, ujjongó énekét! Chadarow, Lemberg, Sam. Sianki, Uzsok, Ungvár, Csap, Nyiregyháza, Debrecze Nagyvárad, vasuti állomások egymásután tűnéztek.

Vége szeptember 2-án délután befutottunk a céhoz, Kolozsvárra, ahol az ezred megfelelő irányítását megkapva, még aznap a már időközben beérkezett első szállítmány után Apahíjára menetelt. Másnap útját a hadosztály által az ezrednek kijelölt felvonulási körletbe, Mezőkeszűre folytatta s ott csatlakozott hozzá a még uton levő két szállítmány is.

Tehát ismét együtt volt az ezred! A hadosztály felvonulása kezdetét vette.

* * *

Az előzmények ily részletes taglalásának megvan az indokolása. Sokan ugyan azt mondhatják, hogy egy ezred története a világ események forgatagában úgy eltűnik, mint a falevél a zajló, zúgó örvényben. Rendszerint ugyanis van. Jelen esetben azonban nem! Az a galíciai harcokban megtépzott 9 század, amelyből az ezred állott, jelentékeny része volt Erdély akkori védő

seregének. 40 zászlóaljunk (25—30000) fő állott 20 ellenséges hadosztályal szemben. Ennek a 40 zászlóaljnak egy része még mozgásban, felvonulás közben volt, a másik része pedig fogcsikorgatva, utánozhatatlan szivóssággal minden lépésnyi tért vérel fizetve meg az elbizakodott ellenséggel, lassan hátrált addig az ideig, amíg erőink felvonulása befejeződött. Veleink szemben 20 ponpásan felszerelt hadosztály tört elő a győzelem biztos, azonban ki nem érdemelt reményével s oly gögcs elbizakodottsággal, mint aminőt a már elejtettnek vélt vadnak a kegyelem döfést megadni nekihuzakodó vadász érez az üldözött vad láttán, melyet azonban más keze sebzett meg!

Az előzetes események ismeret-e az akkori általános világtörténelmi helyzetre való rövid visszapillantás, kíváncsún pedig a magyarság akkori lelki állapotának megfelelő ecsetelése adhatja meg e páratlan nehéz küzdelmeinkben való kitartásnak pszichológiai magyarázatát s csak azok méltatása helyezheti az akkori egyenlőtlen viaskodás döntő tényezőit megfelelő világításba. Nyolcszoros túlerővel kellett megbirkózni! És ebben a küzdelemben az ezrednek kemény, de dicsőséggel teljes napjai voltak. Hiszen a védők száma oly csekély volt, hogy nemcsak a hadászati egység (hadosztály) hanem a harcászati egységek (század) is oly tényezőknek bizonyultak amelyekkel komolyan számolni s amelyekre erejüket feláldozniuk látszó nehéz feladatokat kellett róni. Ekkor tehát nemcsak a hadosztály, hanem az ezred is a világesemények központjába került!

* * *

A hadosztály felvonulása az új hadszíntéren gyorsan végbement. Mialatt nagyjából népfelkelő alakulásaink a szorosokból lassan, lépésről-lépésre, a kapott parancs értelmében minél több idő nyerésére igyekezve, visszahúzódtak, hadosztályunk s köze az ezred is gyorsmenetekben, először Sziszrőgen, később változott parancs következtén Tékere irányított. Utközben a menekülő Erdély tarka összevisszaságban került, sokszor szívtetűpő látványt nyújtva a mezejét ezred elé. — Ökrös szekereken feihalmozott burok, szakadozott ágyneműk tetején ülő, gyermeküket szemérmesen szoptató, könyes szemű anyak, viharvert arcú s daróc nadragos, deres haju székelő góbék, arcukon az ellenséges dúlás okozta borzalom félreismeretedei kinyomatával, szemükben az elkeseredés, a kérelhetetlenség ádáz vilanásával, kiknek kezét az évszázados otthonból, nagyatyáik temetőjének helyéről, gyermekeiknek jövőben megélhetést adó, az élten át munkájuk verejtékével öntözött földjükről való menekülésük keserű kényszere öklöbe szorította, s akik csendes fohászkodásban gyakrabban tehetetlen szavak jajveszékeltő áradatában kérnek átkot az otthon rebló orvtámadók fejére; majd a hosszú úttól megkopott úri fogatok, melyeket egy-két sebtiben összekapott, az első ijedségben, a nagy sietés közben rendszerint tévesen legértékesebbnek ítélt tárgyakkal tengelytörésig tragikus összevisszaságban megrakott szekerek csikorgova követnek, itt egy-egy dacos arcú földesúr, akinek az ősz fejére, ölete utolsó szakában zuduló csapás sem tudta büszke, nemzeti jellegét megtörni, ott egy néhány, tajait fáradtan vonszoló ökrhajcsár káromkodó igyekezete a szilaj állatok ráncba szedésére, mind megannyi színes kép, amely az ezred mellett kaleidoskopszerűen, Csaba királyfi utódainak szomorú tragédiáját magában rejtve, gyorsan leperreg. Szomorúan halad a beláthatatlan hosszúságú menet s a köztük ballagók fáradt, poros arcára csak

olykor-olykor varázsolja az aggó reménység halvány fájdalmas mosolyát a honvédek lelkes biztatása. Hátha mégis?! Talán egykor megint megláthatják otthonukat, hátha ismét felloboghat a feldúlt tűzhelyeken a melengető házi tűz?!

(Folytatása következik.)

Látomás.

A 16-os honvédek javára rendezett művészestélyre beköszöntőnek írta: Dr. Soltész János.

Félelmetes volt a látomás!

Egy ócska kalózbárka csöndesen, gyanútlanul úszott a tengeren. A napkirály arany palástban fénylő, villogó udvara mindenütt kísért a tenger vándorát. Arany folyamban úszott az ócska halászbárka. Vitorlája pajkosan játszadozott a széllel. Gyönyörű volt. Egyszerre a váratlan szélroham magával ragadta. Idegen, sötét vizekre tévedt a kis hajó. A királyi kísértet elmaradt mellette, az udvaroncok mind eltűnöztek. A hold is a felhők mögé bújt s a kis hajóra éj borult. A fekete éjjel mintha elnyelte volna a tengert. Borzalmas volt... A tenger morajlani, dühöngni kezdett, fájdalmasan feljajdult... Az égen birokra keltek egymással a felhők. Villámlott... Láttam: a tenger a bárkával szilaj vad-táncot jár. Magához ölelte, gyöngye testét meg-megropogtatta; feldobta a magasba s magához akarta ragadni a mélységbe. Haláltáncot jártak. De az ócska, gyöngye halászbárka hátran viaskodott az elemekkel. Elborítani a zúgó ár nem bírta soha. Soká tartott a küzdelem. A bárka árba megröppant, de a kis hajó ellentállott. Aztán elesenedült a tenger; megnyugodott az ég. Jött a napkirály leánya, a hajnal; kibontotta izzó, vörvörös hajkoronáját; tűz gyulladt ki a távol hegyek ormán, bihor vörös lett a csendes forrongó tenger. S a szerető Istenének gyöngye hajója tépett vitorlákkal, megtört árbóccal, vörvörös tengerben úszott a part felé...

Csak látomás volt, de nagy szomorú valósággá lett. Fényben, csillogásban, boldogságban éltünk. Egyszerre, hirtelenül ránk esteledett. S ebben a sötét fekete éjszakában mintha az egész ember-tenger mozdult volna meg. Népes nemzetek fegyverbe állottak s milliók hideg fénytelen szuronyát festette véresre az észvesztő, varázslatos hajnal. S azóta így van...

Ember-emberrel birokra kel. Feljajdult, morajlik a tenger. Ropognak a fegyverek, dörögnek az ágyuk, — a sötét éjszakában borzalmas villámok cikáznak. Az eltitkolt, nehezen előtörő millió emberi sóhaj orkánja tombol felettünk...

Az ember félelmetesen rázza véres öklét, kezét emelt arra az ócska, gyöngye halászbárkára. Fegyvereinek tüze azt ostromolja.

Haláltáncot jár az ember a szeretettel. Az ócska bárka gyöngye testéről most is elpattan az acél, nem bántják a golyók...

Az igazság úgy is győzni fog, mert ölni büntetetlenül nemzeteknek nem szabad.

Az igazságnak győzedelmeskednie kell.

A hatalmas napkirály lelortja arany palástját a földre; eltűnik a vér, a harag, a gyűlölet, a fájdalom és bánat.

Eljő a nagy szeretet. S a szeretet Istenének ócska, gyöngye, kiesny hajója erős, újonnan szőtt, duzzadó vitorlákkal fog úszni a lecsöndesedett békés, napfényes tengeren.

A diadal mámoros ünnepén megnyílnak az egek s a megbékült emberár lépheti át Isten birodalmának arany kapuját. . . .

Ezzel a beköszöntővel kezdődött az a művészestély, melyet szeptember hó 1-én rendezett ezredünk hadi özvegy- és árva alapja javára Zólyom szab. kir. r. t. város kedves közönsége

A művészestélyről nyugodtan elmondhatjuk: minden tekintetben fényesen sikerült. Olyan alkalmúl szolgált az elesett honvédek özvegyeinek és árváinak alapjára való adakozáshoz, amely méltó a nagy célhoz és Zólyom szab. kir. r. t. városhoz.

Zólyom városának kedves közönsége épen olyan lelkesedéssel és mély szeretettel, ugyanazon bensőséges és igaz részvétellel karolta fel ügyeinket és támogatta törekvéseinket, mint a milyen szeretettel várt, üdvözölt három hosszú nehéz évvel ezelőtt, amikor ezredünk először indult el a háborúba — harcok mezejére. Akkor virággal, édességekkel s a könyező szeretet számtalan jelével, felejthetetlenül kedves számtalan megnyilatkozásával fogadták itt virágos, énekes katonáinkat, most édes szülői gondoskodással és készséggel áldoztak ezredünknek a jótékonyág számára összezsúfoltság egyszerű oltárán.

Itt mindenütt és mindenben a régi szeretet . . . Pedig hosszú három év óta sok minden megváltozott. Megszoktát vált már a háború is. Örömei, bánata, gyásza és egymásra özőnlő eseményei a történelmi idők élő tanúiból csak vajmi ritkán csíholnak ki erősebb hatást. Az emberek érzéketlenekké, élfásultakká lettek. A katonák ma is virágosan, énekszóval mennek a nagy feladatok elé, de nem hoznak elükbe virágot, s az állomásokon csak itt-ott lobogtatnak a katonavonatok után könyekkel telesírt kendőket az utánuk tovaszálló sőhajok. Megváltoztak az idők, megváltoztak nagyon . . .

Zólyomból azonban erről a művészestélyről a legszebb emlékeket hoztuk el magunkkal. A hitet, hogy szeretnek.

A művészestélyt dr. Darányi Kálmán Zólyomvármegye főispánjának főnöksége alatt rendezte: Dr. Rosenauer Ottó, Elefánty-Tarnay Gyula és Simkovich Gusztáv. Az ő és a szereplők érdeme a művészestély eredménye. Övék hálánk és köszönetünk. Adja Isten, hogy minden egyes fillér, a melyhez az ő szorgoskodásuk juttatja majd a szűkölködőket, gyógyító ir legyen a háború okozta sebekre és lelkesedésük például szolgáljon azoknak, akiknek szívéhez közel áll a mi szívünk.

Dr. Soltész János „Prológ“-ját Hugyecz Miczike mondotta el hájos egyszerűséggel, közel félközeve a szívekhez. Róth Ferenc hegédűművész, aki mindenkor a legnagyobb készséggel és örömmel áll a hadijótékonyágnak szolgálatába és művészi játékával már tekintélyes összeghez juttatta a háború által sújtottakat, — Händel-Hubay híres Larghettoját, Simonetti Madragálját és Vecsey Tristjét adta elő, majd Wieniavszky Capriccio Valsejét s Figuss Vilmosnak Áhítátát játszotta el. Elég azt mondanunk: muzsikájába beleöntötte a szívét. — Strausz Leona Liszt: Rigoletto Concert Pharaphrasejét adta elő zongorán briliáns technikával, tökéletes művészi felfogással és mély átérzéssel. — Dr. Soltész János Csapó Jenőnek, a déli harctéren elesett kolozsvári színeknek hatyudalát: „Viziók“ című költeményét szavalta el. Művészi, tökéletes előadásával közel félközeve a szívekhez. Szavallatát hosszas taps jutalmazta. — Simkovich Ilonka műdalokat énekelt el. Előadta Loewe: „Any a bölcsöl mellett“, Tarnay: „Miliora“, Dienzl: „Liliomszál“ és Róth: „Vidd el szellő“ című műdalát. Tiszta

intonálásban, gyönyörű csengésű hangon énekelt s művészete teljességében érvényesült.

A zongora kíséretet Figuss Vilmos és Simkovich Gusztáv látták el mesteri készséggel és precizitással.

Egy évig orosz hadifogságban.

Luzki visszavonulásunk után, melyet a 315. hgye. kötelékében harcoltam végig, 1916. június 7-én, midőn a szakadatlanul ránk zúduló, többszörös túlerejű muszka csordákat sok nehéz ütközet árán megállítanunk sikerült, Klopocsyn községnél megvetettük lábunkat s keményen elhatároztuk: „Éddig és nem tovább!“ Innen, mint kiinduló pontból eszközölt ismételt előretöréseinkkel sikerült egészen Luzktól nyugatra, a Sadow és Kosewo községek előtti 223-as magaslatig eljutnunk, ahol állásainkat jól kiépítettük és megerősítettük.

Immár két hónapja időztünk az állásokban; kisebb járó összecsapásoktól eltekintve teljesen zavartalanul néztünk farkasszemet az ellenséggel.

Augusztus vége felé az ellenséges rajvonalból átszökdőstől legénységtől megtudtuk, hogy odaát offenzívára készülődnek, ami azután rövidesen be is következett. Augusztus 28-ára virradó reggelen, kora hajnalban az ellenséges tűzérség rettenetes pergőtűzbe kezdett, melyet mintegy három negyed óra hosszat zúdított le reánk. Ezalatt, — kiki a helyén, — feszült idegekkel lesük a percek mulását, vártuk a pergőtűz végét, a roham kezdetét. 4 óra-kor előttünk itt-ott ellenséges alakok mutatkoztak; ugyanekkor azonban a jobbszárnyunkhoz vezető uttest felől s hátunk mögött egészen az ezredparancsnokságig az oroszok óriási hullámokban, áradatként támadták állásainkat, úgy hogy reggel hat óra néhány perckor menekülésünk útja már el volt vágva s tizenkettő magammal fogságba estem.

A velem egyszerre fogságba jutottak közül a következők neveire emlékszem:

Fürstenseller Béla szkv. idegen ezredbeli,
Mázor Márton, 16-os,
Golombicza Ferencz, 16-os,
Szabó András, idegen ezredbeli;
Lipták István 16-os.

Ezzel a szomorú nappal kezdődött hadifogságom Kalváriája. Azok az oroszok, akiknek kezeibe kerültünk, könyörtelen barbarismussal bántak velünk, mindennemű ékszer, gyűrűt, órát, továbbá pénzünket, köpenyünket, pokrócainkat s élelmiszerünket elszedték tőlünk, mondván, hogy Oroszországban mindebből bőven van s ott ilyesmivel ugyanis bőségesen el leszünk látva s így jó dolgunk lesz.

Akik ez ígértben hittek, keservesen csalódtak mindjárt az első napokban s annál jobban később, mikor hat napi étlen-szomjan menetelés után halálosan elcsigázva, lerongyoltan, kimerülten Turcsin községen és Luzkon át (hová dicső csehnig hangos énekszóval vonultak bel) Rownóba értünk. Itt a szabad ég alatt tanyáztunk négy napon keresztül, végtelenül silány és szűkös ételmezés mellett, azután tovább hajtottak Kerecz, Nowogrod Zvolenky, Berdics, Sepetovka és Szárnó állomásokon át Csartoriszka, ahol a 18-ik munkás-ezred I. századába osztottak be minket s mint ilyenek a Styr folyót áthidaló vasuti hid s a hozzá vezető uttest munkálatainál dolgoztunk. Élelmünk a lehető leg-silányabb a legkevesebb volt: bűdös hal, romlott hús

és valami burgonya keverékes leves, meg tea (persze cukor és rum nélkül.) Nem csoda, hogy ilyen élelmezés s a megerőltető munka mellett ezen a helyen naponta 15—20 fogoly betegedett meg. A szerencsétlenek hiába panaszkodtak bajukat már előbb, az orosz csak akkor mentette fel őket a munka alól, mikor végkép elgyengülve, lázas betegen, nyomorultul összeestek, ki-dőltek.

A hid- és töltésepítéssel itt elkészülve, Aknicza, majd később Bredina (Bukovina) községbe kerültünk, ahol fűrésztelepi munkával foglalkoztattak. Sokat kínlód-tunk lerongyolódott bakancsaink miatt. Ha panaszkod-tunk, az volt a válasz, hogy meztől is egészen jól le-het dolgozni. Csak hosszú-hosszú utánjárás és sok kö-nyörgés után ígérték meg, hogy majd kapunk új láb-belit s végre meg is jött a csár legkegyelmesebb ado-mánya, a „cslapli.“ a faháncsból készült bocskor!

Igy telettünk ki keserves szenvedések közt. Nagy nehezen megjött a tavasz s márcziusban ugyancsak a 18-ik munkászedre II. századához vezényelték, Szele-tinbe. Helyzetünk itt is nyomor volt. Mindenütt a su-lyos, nehéz munka, silány élelmezés, durva bánásmód és sehol egy árva kopékot sem fizettek nehéz munkánkért.

Szeletinben a kárpáti front meglehetősen közelébe kerülve (ca. 80 km.) határoztam el magam első ízben a szökésre. Április másodikán sikerült a munkás-csa-patból észrevetlen eltűnnöm s elindultam nyugat felé az erdő leple alatt. Életemül mindössze egy kevés ke-nyér volt velem s már ötödik napja harangoltam kö-rülbelül Borsza község irányában s miután egy völgy-be pihenő kozáksapaton, mikor ezek a már-már ki-alvó tábornokok mellett horkolva aludtak, — sikerült keresztül kusznom, sötét éjjelen eljutottam egészen az elől fekvő állásokig, amelyek egy sűrű fenyveserdő szélén húzódtak. Itt bezzeg ébren voltak, hangya mód-jára hemzsegték a muszkák, úgy hogy vissza kellett húzódnom az erdőbe, nehogy felfedezzenek.

Teljesen agyonfáza, éhesen, kimerülten, szinte öntudatlanul egy gyalogút mellé fektüdtem. Nagy árat fi-zettem ezért a meggondolatlanságért! Hajnalban egy arra lovagló kozák tiszt, két kék katona kísért, észre-vett, igazolásra szólított fel s válaszaikkal nem lévén megelégedve, árkon bokron keresztül Sipot-Kamerálba kísértetett. Tettleg nem bántalmaztak ugyan, de a leg-durvább szitkokban bőven volt részem. Sipot-Kamerál-ban kihallgattak s két nap múlva több elítélt orosz bü-nössel együtt Oroszország belsejébe, — mint később megtudtam, Moszkva felé, — indítottak utba.

Ismét fogoly voltam tehát s átkoztam azt a per-cet, mikor kimerültségemben semmi mással nem tö-rődve épen a gyalogút mellé kellett ledölnöm, ahelyett, hogy elrejtőztem volna! De a sors kedvezett s úgy akarta, hogy második rabságom ne tartson sokáig. Csernovicz naponta 40—50 kilométert gyalogoltunk egyik parancsnokságtól a másikig, onnan vonaton vit-tek tovább s újból fogságba esésem után a 9-ik na-pon sikerült megint megszöknöm s gyalog Nedin-Ka-lukáig jutottam; orosz öltönyöm s meglehetősen orosz nyelvtudásom még azt is lehetővé tette, hogy vonaton jussak tovább Kijev felé, elvegyülve a front felé igyek-vő orosz katonák között.

Csernigov állomáson figyelmes lett rám egy orosz tiszt, akit kiejtése után itélve csehnek kellett tartanom s csakugyan egyike volt az orosz hadseregbe önként be-lépett osztrák alattvalóknak s az általuk szervezett „halál ezred“ jelvényét viselte vállain (fehér halálfej kék

vászon alapon,) sapkáján pedig vörös fehér szalagot. Ez a tiszt a vasútőrséggel elfogatott s így harmadszor is fogságba kerültem s ezúttal egy lazaárló renegátnak köszönhettem szerencsétlenségemet. Oh, mily humánu-san bántik ezekkel a hazatérőkkel a mi hadbírósgunk, mikor csak kötél általi halálra ítélik őket! Élve elföldel-ni mindenesetre megérdemeltek sorsuk lenne!

Elfogatásom után Kievrbe vittek, ahol egy had-táp-parancsnokságnál többszöri kihallgatásom után nem kis meglepedésemre értéserre adták, hogy hová tartozá-som megállapítása folytán Csernovicsba fognak szállí-tani. Ugy is történt s ismét 18-ik munkás ezredbe osz-tortak be, a 18-ik századhoz s ezúttal ugyancsak szigorú felügyelet alá vetettek! Itt láttam azt, amit eddig sehol, hogy altisztjeinket is munkába fogták. Én ennek az eljárásnak nem akartam magam alávetni, ami miatt azután folytonos izultásoknak voltam kitéve.

Ez időben Bukovina népe s maga Csernovicz vá-ro lakossága immár 14-ik hónapja nyögött az orosz járom alatt. Az elnyomott nép között valami legendás jóslat féle keringett, mely szerint az orosz uralom egy évig és hat hétig fog tartani. Most, hogy a szerencsét-len nép már több mint egy éve szenvedte az orosz ígát, mely egyaránt fenyegette hitét és vagyonát, hazá-ját, családját és életét, — a buzgó hit újabb remény-ségre s a hó imák meghallgatására találtak. Gaiciában harcoló hős csapatainak szerencsésillaga felragyogott s cselekedni kezdtek a telhetetlen, elbátortalanodott lelkek is, akik eddig csak titokban s ezen rettegés közt mer-ték megosztani a hazájuktól elszakadt szerencsétlen ha-difoglyok fájdalmait s most már bátran védőszárnyaik alá vették a sok-sok hazavágyódó fogoly honfitársat, nem egyet segítve hozzá a szerencsés szabaduláshoz.

Nekem is sikerült nem sokára egy új szökés ter-vét megállapítanom, me észlve annak részleteit két hölgygel, Bujár Jozefin s Melnicuk Anna urhölgyek voltak a jöltevők, kik rajtam kívül még egy helybeli születésű, Szlatnicsán Pál nevű 15-ös vadász három másik bajtársával és még hat más ezredbeli katonát polgári ruhával és élelemmel ellátva, házukban rejte-gettek.

Julius 8-án hagytam el a munkás-századot, a pol-gári ruhát öltve a Klukunka külváros legszélső házá-ban, fent említett hölgyek rokonainál lettem menedéket, elég gyakran zaklatva a mindent felkutató orosz csend-őr járőröktől.

Julius vége felé nyugati irányból, nagy távolság-ból gyöngén morajló ágyúdörgés lett hallható. Ekkor már a város és környékének kiürítése lázas sietséggel folyt. Augusztus 1-én éjjel a ház mögötti dombról már megkülönböztettem az orosz és saját fényszóróink fé-nyét; a puská és gépfegyverropogás, — nem is szólva az erős ágyuharcról, — tisztán kivehető volt. Micsoda édes zene volt mind azt hallanom, micsoda drága fény volt nekem a mi fényszóróink sugara, — csak még igen távol, mintegy 20—25 km-re Bjela községen túl.

Másnap az ellenség robbantó csapatai megkezdtek barbár munkájukat: a város főbb épületeit, különösen a hidakat, pályaudvarokat, vízműveket, valamennyi gyártelepet, — egyiket a másik után roptették levegőbe.

Este nagy hirtelen egy orosz üteg helyezkedett el a menedékemül szolgáló házhoz tartozó krumpli földön. A padlásra kellett menekülnöm, mivel a szobákat s az összes többi helyiségeket is a tisztok s legénység lep-ték el. 9 óra tájban két sortüzet adott le az üteg, — amolyan visszavonulást fedező tüzéség volt ez, — s

11 órákor elvágtattak, miután az egyik tiszt figyelmeztette a ház urnőjét, hogy minden valamire való értékét dugja el, mert egy óra múlra erre fog elvonulni a gyalogság, mely gyújtogat és rabol.

Tehát még egy végső megpróbáltatásnak nézünk eléje! A házban tartózkodnom már lehetetlen volt: a kerti kukorica fedezete alatt fellopaktam tehát a dombra, melyről mai régebben is leskelődtem s figyeltem az eseményeket. Lenn a völgyben a Pruoth mentén gyalogság húzódik el; halotti néma csend minden felé. Kissé megnyugodva betértem ismét a házba, hogy lepihenjek, de rövid idő múlva, — reggel 5 óra körül, — sietve jött értem egy társam az örömhírrrel, hogy csapataink már a városban vannak!

Augusztus 3-ika volt! A felkelő nap sugarai dicsfényként öveztek győzelmesen bevonuló csapatainkat, a nép örömmámorban uszott, minden arc mosolyog, soha nem látott idegenek ujjongva üdvözlők, ölelik egymást! A csodásan megjósolt egy év és hat heti idő pontosan e napon betelt s íme a város tornyán a rongyos cafatokban fityegő vérvörös zászló helyén megjelennek a magyarország és szövetségeseinek diadalát hirdető lobogók!

Ünnep volt ez a nap Bukovina fővárosának, ünnep volt egész Bukovinának s az egész hazának, de különösen felejthetetlen ünnepnapja volt az én élettemnek, hiszen annyi hányattatás, annyi szenvedés, háromszori fogságba esés után e napon szabadultam végleg az orosz rabságból, hogy nemcsakára megláthassam hazámat, szülővárosomat s az imádott, édes otthon!

Pető János,
16. hgye. népf. tizedes.

Repeszdarabok.

Rovatvezető: Dongó.

Magatartás repülőtámadás alkalmával — a mögöttes országrészekben.

Mivel a repülőtechnika napról-napra halad és nincs kizárva, hogy maholnap esetleg Szabadka vagy Besztercebánya fölött fognak keringeni a gépmadarak és a békés városokra hullatják — bombáikat, nem lesz céltalan néhány szót szólni a támadások elleni védekezésekről. Tehát:

1. Minden család készítsen magának egy bombabiztos fedezéket. Ajánlatos a boros pincéket e célra felhasználni.
2. Nehány hétre való élelmiszer, víz és fehérnemű tartandó ott állandóan. Jó szolgálatot tehet még néhány darab mosdó- és mosószappan.
3. Vedőütegek beépítése és állásba helyezése el nem mulasztható. Fel lehet használni az Úrnap körme-
netek, főispáni beiktatásokon alkalmazott mozsarakat. Töltetül a helybeli tornacsarnokok súlyzóiról letört vasgömbök használhatók fel.
4. Szükséges egy tapasztalt repülőgép bakter szerződtetése. Ajánlatos a vak ember, mert annak legtöbb

esetben a hallása jobban ki van fejlődve és itt az a fontosabb érzék.

5. Ha mindezek megvannak, szükséges egy ellen-séges repülőgép, mely támad.

6. Feltételezzük, hogy itt jön, berreg . . . és már támad is éktelen kiabálással és vijjogással . . .

7. — no most! . . .

8. Elindul a város végétől egy kürtös és fújja a *takaródó* jelet. Minden utcában legalább egyszer fúvándó el.

9. Ha este 9 órákor történik a támadás, tévedések elkerülése végett egy helybeli zeneszerző által komponált *repülőmotivum* fúvándó.

10. Ezen kürtjelre mindenki az előre szemrevételezett lyukba meneküljön, anélkül, hogy az égre nézze . . . mert . . . esetleg a nagy csudálkozástól ott hal meg.

11. Az előbb jövő jogos birtokosa a lyuknak . . . Ezért ajánlatos privát (magán) lyukakról gondoskodni.

12. Az egész repülőtámadás alatt az ajtók, ablakok és szájak zárva tartandók. Az ajtók és ablakok azért, nehogy a repülő kilopjon valamit, a száj pedig azért, nehogy valami kiállítás hagyja el . . . és tudvalevőleg a rossz szemű repülők a hangok után tájékozódnak.

No igaz, még sem az üteg, sem a bakter nem csinált semmit . . .

13. Az elhárító üteg kezelő legénysége és a bakter szintén bújjanak el, ha a kürtzót meghallják.

14. Éjszaka köteles mindenki felébredni a repülőtámadás alkalmával . . .

Ajánlatos a többszöri riadó által való gyakorlás. Felhivom különösen . . . város figyelmét ezen 14. parancsolatra . . . Ha valamiben hiányos lenne, kérem szíves elnézésüket.

*

A napokban az ezredtörzsnél az alábbi kis epizód játszódott le:

Nagy volt a sürgés-forgás utaszéknál. Hogyisne! Hiszen az apjuk, a századparancsnok úr szabadságra készült. Zsebe a nyílt parancstól, keble az örömtől dagadozott, amidőn az utolsó ebédhez lejtött. A nagy idegességtől enni sem tudott. Félt, hogy a végső pillanatban még „lekapcsolják”. Végre! A többiekkel ebédnek, nála azonban kinszenedésnek bizonyuló időnek is vége szakadt és nagy büszkén lejtett az ezredparancsnok úrhoz „jelentkezni”. A bucsuzkodást egy „galád” telefonista zavarta meg: „Alezredes úrnak alázatosan jelentem egy fontos távirat érkezett”. Íme a távirat:

„A hadsereg főparancsnokság Rers. No 45109. rendeletre. Az üdülési szabadságok további intézkedésig be vannak szüntetve. Ezen rendelet a folyó évi VIII/25-ike előtt adott engedélyeket nem érinti.”

Általános elképedés. Hosszú arcok. Kinos csend, majd sok minden, amit leírni nem lehet. Hogyisne! Hiszen a szerencsétlen fiú szabadságát a hadosztály VIII/27-én engedélyezte.

Nagy tanácskozás folyik. Mindenki ideges és keres egy modus vivendit, hogy a műszaki „ész” Marosvásárhely közelében mégis csak leszállhasson (ő tudja, hogy miért, de mások is) szabadságra menése alkalmával.

Hiába minden! A dátum is helyes s így minden remény eloszlott.

„János leszerelni!” A teremtetés — s még egyéb, talán el sem képzelhető — „hadi kifejezések” toluinak a csak nemrég még bájosan mosolygó ajkakra.

Mikor már mindenki összetörte a fejét s kedvező megoldás még sem volt, midőn a keserű kiszólások a fanyar resignatio sordinóján lassan-lassan eltompultak — mert hiszen mindenkit szíven talált a döfés — s végül midőn a nevetést visszatartani már nem bírta, megszólalt a társaságnak több ízben jellemzett tagja:

— Ne busulj Beczo! Siess, a kocsi vár!

Bágyadt, réveteg mosoly.

— Ugyan hagyj békét, ne csinálj rossz vicceket. Te undok!

— No csak eredj bátran, a táviratot én irattam be a könyvbe s természetesen egy szó sem igaz belőle!

Nevetés, láрма, fenyegetés, nagy hirtelen futásnak eredő láb dobbanása. Azt hiszem kitalálja mindenki, hogy mi volt az!

M.

A mi piros palástunk.

*Júldöm a szomorú írást Juhász László
alezredesnek, ezredparancsnokomnak mély
tisztelővel.*

*Párás nehézsége a vérnek —
Ez a háború: Mai ének.*

*Aludt vércseppek, kis tavak, tócsák:
Szomorú énekhez szomorú kóták.*

*A vasért nem kár, mert örökké él,
Ma puska, holnap új formát kér.*

*De a vér oltár, drágalátos gyöngy
Él és érez: nehéz lelki göröngy.*

*A gépért nem kár: Elpusztulhat;
Eltörik — acéloznak újat.*

*De a vér él és pótolhatatlan,
Ha elfolyik: holt az ember-katlan.*

*A rögeért nem kár, ha feltörik;
Pázsítért, ha színét felbökik.*

*De a vér, a vér, az emberi vér
Gépnél, puskánál százszor többet ér.*

*Piros ember vér: . . . a mi vérünk:
Véres reggben — alkonyban élünk.*

*Szörnyű palástban járunk: pirosban,
Jajos a lépésünk e biborban.*

*Palást: piros, piros takaró,
Súlyos, átkos nehezék-adó:*

*Keress új utakat, hisz nagy e Tér
És ne folyjon, ne folyjon már a vér!*

Gáspár Árpád.

Kitüntetés, előléptetés.

Tiszti kitüntetés, és kinevezés.

Öfelsége a következő kitüntetéseket legkegyelmesebben adományozta; *Dr. Ausch* főorvosnak, *Sáffrány* Béla főhadnagynak, *Szmida* Gusztáv és az elleneség előtt elesett *Pintér* Hugó tart. hadnagyoknak a legfelsőbb dicsérő elismerést ujjalag. *Rédly* Károly főhadnagy, beosztva a 11—16. hadtápszázlóaljnál, *Paulovits* József, *Trojanovics* Aladár, *Renner* József t. hadnagyk (a 314. honv. gyal. ezrednél), *Horvath* Lajos hadnagy a legfelsőbb dicsérő elismerést a kardokkal. *Gerstmann* Gyula főhadnagy és *Nemes* Gyula hadnagy a koronás arany érdemkeresztet kapták a vitézségi érem szalagján. *Benkő* Dezső tart. hadnagy és *Celder* Gyula zászlósnak a 11. o. ezüst vitézségi éremmel, — *Lopusny* János hadnagy és *Murányi* János zászlós a bronz vitézségi éremmel lettek kitüntetve. — *Berczeller* Sándor, *Jutkovics* Farkas, *Jablonka* Lipót *Rottman* Artur, *Stein* Kamill, *Tóth* Géza, *Tenczer* Nándor, *Kapcy* Tamás és *Specker* Szilárd hadapródjeiölttek zászlósokká nevezettek ki.

Legénységi kitüntetések.

I. oszt. ezüst vité. érmét kaptak Varsás Sámuel törzsermester, Donoval György őrmester, Filep József és Keczery Géza szakaszvezetők, Breuer György tizedes, Radics Ferencz és Nyirő János honvédek. Illés Pál tiszthelyettes.*

II. oszt. ezüst vité. érmét kaptak: Silberreis József, Rapaty János, Nagy András őrmesterek, Czako György, Tichy András szakaszvezetők, Bogdán Lajos, Urbán József, Makrai János tizedesek, Pál István, Jánoska János, Düh Ignác, Pákozdi Lajos, Ságbi Vilmos, Sebők János, Fechner Márton, Garai János, Vician Mihály őrzetők, Gergely János, Varga János, Ruszó Géza, Chrumecky Nándor, Kapor Gábor, Bogya Pál, Birki István, Markó Mihály, Szilágyi László, Kurtyák László, Marossán András, Rotos Gyula, Rittenbacher Ödön, Kis József, Máté Lejos, Herédi József, Sztrányai Ödön, Batta Károly, Gotteszmann Herman, Jurics Antal, Zubák Ferenc, Judkovics Jenő, Leitner Manó, Paróczi József, Mutis József, Ambrosz Péter, Kovács János, Oláh Mihály, Molnár József, Karsa Péter, Halay János, Boskó Ignác, Minczér István, Csavnyiczky József, Korpás Pál, Bánik György, Lamper György, Tusán József, Stuchleuter János, Kristóf András, Murin Imre, Koncz Balázs, Klacsó János, Mihók Pál, Varga György honvédek és Dóczy János polgári napszámos.

Bronz vitézségi érmét kaptak: Sándor János, Szelezky Károly szakaszvezetők, Simondán Miklós tizedes, Nikita János, Koós Elemér, Szabari Sándor, Schultheisz Mátyás őrzetők, Mihók Pál, Ormondi Gábor, Simon Károly, Becker Máté, Mazuch György, Sárík Gyula, Vityó Márton, Komenda János, Mihartyus Lajos, Krenács Pál, Palovics László, Dobes János, Mihuk Elek, Baba József, Bilák László, Golonics Ágoston, Herics Péter, Imre Gábor, Ivankó Mihály, Kiss János, Katona Demeter, Lázár György, Mojsze György, Perca János, Rusznyik Mihály, Serb János, Suta János.

nos, Szabó Tódor, Dosztál Vendel, Bognár József, Petykó János, Klagyivik Pál, Mányik János, Varga József, Varga Lajos, Terdik István, Ribár János, Hanzel János, Kutas János, Teichmann János, Galló András, Eperjessy János, Danyi János, Vider József, Lup-ták Pál honvédek.

Vasérdemkeresztet kaptak: Hommer István és Ferencsik Rezső tizedesek, Hlavács György, Lörincz Pál, Vriscsiák János, Balázs József, Pataki Pál, Popovics János, Tamási József, Boros József, Czihák Mihály, Okos Károly, Váldi Pál, Pfeszl Ferenc, Ringhoffer János, Martin István, Szétag István, Danyi János, Tamasi József, Meszárík János, Antal András, Aczél János, Hukeszta János, Kubala Pál honvédek.

Kitüntetések idegen alakulásoknál.

Csernák János, Mikita András, Kiss Pál, Hedviga György honvédek az I. o. ezüst vit. éremmel lettek kitüntetve (beosztva a 32. h. gyal. ezrednél). Lasság József honvéd a II. oszt. ezüst vitézs. érmet kapta (a 309. h. gy. ezrednél). Haás Péter szkv. és Schneider György honvéd a bronz vit. éremmel lettek kitüntetve (a 33. gy. ezrednél). Brenner Ernő szkv. a vas érdemkeresztet kapta a vitézségi érem szolgáján. Vincze József és Babcsánszky Mihály népfelkelők (beosztva a 29. népf. gy. ezrednél) a bronz vitézségi érmet kapták. A Russ honvéd zlnál Buda János tizedes a II. oszt. ezüst vit éremmel lett kitüntetve. Lévy Gyula őrmester az I. oszt. ezüst vit. érmet kapta. Valér Suein népf. a bronz vit. érmet, Weinberger Sándor és Csemik József népf. a vasérdemkeresztet kapta a vitézs. érem szolgáján. Az ellenség előtt elesett Kecskés Pál Gyula tizedes az I. o. ezüst vit. éremmel lett kitüntetve. Koreny Ferenc őrv. a II. o. ezüst vitézs. érmet kapta. Berczeller Sándor t. zls a II. o. ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve. Heksch Sámuel cim. szkv. a vas szolgálati keresztet kapta. Halaj János hdjelölt és Birzsán László népf. az I. oszt. ezüst vitézs. éremmel lett kitüntetve, mindkettő a 313. h. gy. ezrednél. Jutkovics Farkas és Frank Lajos hdjelöltek, Dacher Márton t. őrmester, Farkas József, Weisz Rezső őrvezetők, Dankó József, Gyurcsor János, Nyiszkorszky Ignác, Molnár József, Bendzuch József, Bódi Lajos, Ladányi Sándor, Fasku István, Hajtel József, Juricsék János, Lukács János, Palincsák Sándor, Viszlay Kiss István és Hornyán András a 2. oszt. ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve.

Önkéntesek előléptetése. Dr. Strausz Hugó kpvj. népfelkelő tizedes címzetes szkv. lépett elő, Specker Szilárd, Rairiss István, Tóth Sándor, Tencer Nándor, Hunsdorfer János és Kapcsi Tamás e. é. ő. szakaszvezetőket hadapródjelölt őrmesterekké. Denk Lajos és Weisz Izidor e. é. ő. tizedeseket szakaszvezetőkké, Angler Pál, Becker Ervin, Erdődy László, Kemény Sándor e. é. ő. őrvezetőket tizedesekké, Hackenberger Géza, Lollok Károly, Varga István, Kovácsik Béla, Telgárszky István e. é. ő. őrvezetőket címzetes tizedesekké, Bacskor Béla, Bucsán Lajos, Kónya István, Lichtmann Sándor, Löwy Árpád, Murgass Emil, Pelcz Rezső, Porubszky Oszkár, Rácz Sándor, Schrötter János, Susitzky Sándor, Weber Gyula, Dezső László, Ház István, Hoffmann Károly, Holesch András, Ivánszky László, Liptai László, Molnár János, Stróbel Frigyes, Szilassy László, Szokol István, Varga Imre, Weisz Négl József, Zibrin Mihály, Galbács Gyula, Grünner Gyula, Jakubcsó József, Klímo Jenő, Langos Emil, Nagy Béla e. é. ő. őrvezetőkké léptették elő. Saffcsák

Alfonz e. é. ő. szakaszvezetőt őrmesterré, Jakab Ernő, Bella Ignác és Szabó József e. é. ő. tizedeseket szakaszvezetőkké, Desseffy Arisztid e. é. ő. c. őrvezetővé, Koller József és Andrasován Gyula e. é. ő. tizedeseket szakaszvezetőkké, Franyó Károly e. é. ő. őrvezetőt tizedessé, Spitzer Sándor e. é. ő. őrvezetővé, Engler Pál János e. é. ő. őrvezetőt tizedessé, Lukács Gyula József e. é. ő. tizedest szakaszvezetővé, Itze Béla e. é. ő. őrvezetővé, Deutsch Béla e. é. ő. tizedest szakaszvezetővé léptették elő.

Előléptetések. Tuskó Sándor népfelkelő. őrvezetővé, Schirmann Lipót őrv. tizedessé, Kostalik Ferencz őrvezető tizedessé, Dlhányi László tizedes címzetes szakaszvezetővé, Skultéti Gyula népfelkelő ujonc őrvezetővé, Murgass Gusztáv népf. ujonc őrvezetővé. Márton János őrv. tizedessé. Benics János tiz. szakaszvezetővé. Molnár János őrv. tizedessé, Kis Antal László népf. őrvezetővé, Szabó István tiz szakasz-tővé, Pojenszky Rudolf honvéd őrmesterré, Strisovszky István népf. tiz. szkszaszvezetővé, Janecskó és Sága népf. ujonc őrvezetővé. Tóth Pál Zoltán és Jeszenszky Ambrus őrvezetőket tizedesekké Koreny Bertalan szakaszvezetői rendfokozatában megerősítettett, Fekete István és Rosenthal Sándor népfelkelők őrvezetőkké, Kiincsik István. Buszilla György, Spalek Ferenc, Almási János, Tóth Bálint népf. őrvezetőkké, Fried Salamon őrv., Nyilas Lajos cim. tiz. é. Kovács Andor őrv. tizedesekké. Mandrak János népf. cim. szakaszvezetővé léptek elő.

Előfizetőinkhez!

Kérjük azon előfizetőinket, kiknek előfizetése szeptember hó 30-án vagy október hó 15-én lejár, a mellékelt utalványon előfizetéseiket postafordultával megújítani sziveskedjenek, hogy a szétküldésben fennakadás ne álljon be. Ezuttal közöljük még, hogy lapunk a közel jövőben terjedelemben bővülni fog.

Hazafias tisztelettel

416es honvéd

kiadóhivatala.

hírek.

Az úton — kifelé . . .

. . . Vonatunk ablakán pirosuló fénykéve a nedves januári éjszakába zuhan . . . a földön két acélridőn csillanva török meg. Ablaküvegünk mögött mennyi jókedv, életöröm vagy talán unalom. Bánt? . . . félelem a jövőtől? . . . vagy rózsás tervek? . . .

A fényugár nyílegyenességét egy mozdony kormos, füstös, lihegő teste töri el, mely lassuló mozgás-

sal halad el előtte . . . utána kocsik, oldalukon vörös kereszt, fehér négyszögben . . . zökkenéssal egy ablak áll meg éppen szemben velünk . . .

Ti világító ablaknégyeszőgek, kiket viztek? . . . Mögöttetek sápadtfehér arcok, fehér kötések, függő ágyak . . . sóhajok, . . . nyögések . . . Honnan jöttök? . . . Tudjátok kik vagyunk? . . . Melyik lakótok vérértől barna köre fogom lehajítani a fejemet pillanatokig tartó aluvásokra? . . . Feleljetek! . . .

Vándorló, világos ablakok lakói sajnáltak bennünket, vagy irigyeltek? . . . Sajnáltok, hogy odamegyünk, ahonnan Ti már megjöttetek? . . . Irgyelték talán, mert nem tudjuk, hogy mi vár reánk? . . . Irgyelték a borzalomnélküli teher szűzi emlékeinkért? . . . Irgyelték, mert még nem álltunk szentül-szembe a Halállal? . . . Beszéljétek! Mondjátok, mi az: kifogni a Halállal? . . . Szeme közé kacagni és — ott! agyni? Mi az — megsebesülni — vonatra ülni, ami visszahoz a pokolból a nyugalomba . . . a piszokból a puha, selymes tisztaságba? . . . S ráz-e vonat? Feleljetek Ti néma ablakok néma lakói! . . .

Néhány füttty . . . sístergő hang . . . az ablakok lassan megindulnak . . . a kerekek mindgyorsabban kattognak . . . az utolsó éles csattanással búcsúzik . . . Vékony füstpázsma marad itt belőlük . . . meg a jövőtől való rettegés . . . Kihajlok az ablakon s nézem a két jelzőlámpát az mutatja az utat, amerre elmentek . . . A lámpa kisebb és kisebb lesz s egy hirtelen kanyarodással eltűnik s még feketébb arra az éjszakára . . . Lassan felhúzom az ablakot . . . újra itt vagyok a többiek között . . . újra pohár . . . nóta . . . Úgy-e nem lesz vége soha? . . . De mégis! Hátha? . . . Hol a jel, kinek az arcán, hogy ki fog leghamarabb visszatérni? . . . ki fog legelőbb elmenni? . . . Hol a jel, hol a bizonyosság?

A vonat megindul . . . s csak a kerekek felelnek: Majd megtudod! . . . Majd megtudod! . . .

K-f.

Személyi hírek az ezrednél.

Távozás az ezredtől. Sztankay Oszkár alezredes a III. zászlóalj volt parancsnoka átvette a hadosztály lovasság feletti parancsnokságot.

Bevonulás az ezredhez. Sztankay Oszkár alezredes távozásával a III. zászlóalj parancsnokságát Gécy István őrnagy vette át. Dezső Lajos őrnagy átvette a II. zászlóalj parancsnokságát, Magassy Zoltán százados volt zászlóalj parancsnok, ki jelenleg szabadságon van ideiglenesen az ezredtörzshöz lett beosztva.

Helyettesítés és megbízatás. Teplán Gergely tábori lelkész szabadsága tartamára a lelkészi teendőket Dr. Vargyas Tivadar a 39. hadosztály egészségügyi intézetéhez beosztott tábori lelkész vette át. Schaffer József főhadnagy megbetegedése folytán az I. zászlóalj gazdaság, hivatal főnöki teendőivel Stollmann Tibor hadnagy át. bízott meg.

Kórházba távozott tisztek: Schaffer József főhadnagy gt. Benkő Dezső és Gál Lajos hadnagyk.

Shabadságon lévő tisztek: Magassy Zoltán százados, Teplán Gergely tábori lelkész, Gyurkovics Lajos, Kondor Miklós, Spielmann János, Nagy Lajos, Zeeman Gyula, Koszka Gyula hadnagyk, Lámer János, Guttfreund Antal, Krausz János, Sztengu Szilárd, Wertheimer Ernő zászlósok.

Előléptetés. Az ezredparancsnok Tóth Géza hadapródjelöltet zászlóssá léptette elő.

Hősi halált haltak: Mányik János honvéd (Díveny) haslövés következtében; Dedinszky Márton honvéd Losonc nagyfalú, granátsérülés a mellén és a hason.

Sebesülve kórházba távoztak. Simonfi Mihály (Nógrádverőce), Jobbágy István (Danóc) tizedesek. Bojós Dudás János (Kismulyad), Krupa József (Csetnek), Karnoffel András (Durand), Szvorenny Tamás (Balázshuta), Urva András (Rimakok), Petykó János (Abellfalva), Kocur István (Kéthodony), ajcsok János (Lucató), Botos Vilmos (Parád), Imrek Gábor (Konkolyfalva), Marián József (Érkörös), Sztrelnik Pál (Mikszátfalva), Krajzler János (Miskolc), Szressen András (Radvány), Ruzsinszky Gyula (Pilis), Bari Géza (Süvete), Pásztor János (Czakó), Bánom Lajos (Érsekivádkert) Bodza György (Vámoslucska), Bázovszky András (Nyirgyula).

— **Beteg kórházba mentek:** Kisfaludy Ferenc (Rimaszombat), törzsőrmester, Kecéri Géza (Pálfalva), Kócs Kálmán (Rozsnyó), Bábecky Árpád (Hét), szakaszvezetők. Bossert Oszkár (Nándorhegy), Pelle Sándor (Péterfalva), Peprik József (Gömörpanyit), Nagy Balázs (Domrád), Fűrész László (Seregélyes) tizedesek. Varga Pál (Terén), Nagy Imre (Füzésgyarmat), Bika Pál (Alsószellő), Tóth István (Rozsnyó), Józsa István, Lőrinc János (Nagysimonyi) Bodnár Sándor (Nagybecskő) Gyuricza János (Balassagyarmat), Sztreharszky György (Lest), Mátyás András (Kézdisomortán), Milankov Lázár (Nagybecskerek), Prokopanis János (Gánya falva), Kochan András (Klenóc) Schwanter János (Poltár), Gárec József (Kohárháza), Ebek János (Szécsény), Havran János (Helpa), Galó Mátyás (Rimakov), Rákosi Géza (Sajólenártfalva), Kubalyák Pál (Nyustya) Krudi János (Dobronya), Sztjeranka Mihály (Herencsvölgy), Mackó Márton (Tótpelsőc) Stefan János (Kúnhegyes), Kaufmann János (Bikal), Karsa Péter (Poroszló), Hutyán Márton (Kakasalja), Molnár Géza (Hamva), Kubalják István (Forgácsfalva), Turek György (Etvessfalva), Cseh András (Tápiószentmárton), Pálinskás István (Nyagava), Kovács István (Sárkeszi), Doszkal Bernát (Tiszafalu), Szpisják György (Gácslápós), Szalai János (Szepeshéla), Forgó András (Salgótarján), Kis József (Szabadka), Rosner Abris (Beregszász), Batafta Lőrinc (Drávaegyház), Noszály András (Fűrész), Vandelek Ádám (Békéscsaba), Sulyok András (Szatmárhegy), Miklós József (Borosznó), Zsibritovszky András (Zolyombréző) honvédek.

Kórházból egyenesen az ezredhez bevonult legénység. Bábecky Árpád (Hét), Turcsányi János (Ecseg) szakaszvezetők. Peprik József (Gömörpanyit) tizedes, Molnár János (Irasszó), Illés Péter (Szépvölgy), Bodnár Sándor ővezetők. Cseh András, Misanyi Ádám (Csécs), Kovács Bálint (Verőce), Fedorina István (Ungvár), Mitter Mátyás (Doba), Barlovsky György (Osztróluka), Bügel János (Kishely), Bisztricszky József (Krivány-Gyetva), Ferenc János (Eperjes), Horváth József (Komoró) Spanics István (Edde), Rusznik László (Havasköz) honvédek.

Akit a király kitüntetett megszólításával. A 29. népfelkelő gyalogezredhez is ellátogatott f. hó 4-én a király s a díszszakasz élére a parancsnokság ezredbeli bajtársainkat Juhász Aladár tartalékos hadnagyot állította. A király Juhász hadnaggal percekig beszélgetett; tömegek között érdeklődött, hol kapta kitüntetés-

CZÁRÁK JÓZSEF

HUNGÁRIA KÁVÉHÁZA
BESZTERCZEBÁNYA.

STEINER és LÖWY
BESZTERCZEBÁNYA

Gyümölcs-likőr lepárlás- és
rum-gyár.

Borovicska-, szilvórium-,
borseprű- és barackpálinka
nagyfőzde.

RIMASZOMBATI KONZERVGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
RIMASZOMBAT.

Telefonszám 18. - Távirati cím: Konzervgyár Rimaszombat

Állandóan vásárol mindennemű erdei termékeket,
száritott gombát, hullott és rázott almát, kör-
tét, szilvát, birsalmát, csipkegyögyöt. Továbbá
jókában lévő boros hordókat, üres ládákat és
demyonokat.

Ajánlatok közvetlenül a gyárhoz intézendők.

Megjelent

Kapható a szerzőnél
Iglo, Géppuskás tan-
folyam.

Körmendy Géza százados
füzete:

**Géppuskás-
zsebkönyv.**

Összevont tudnivaló géppuskások részére.
Megrendeléseket fiókkiadóhivatalunk
szívesen közvetít.

**MACHOLDF. KÖNYVNYOMDÁJA, KÖNYV-
ÉS PAPIRKERESKEDÉSE**
BESZTERCZEBÁNYA
BETHLEN GÁBOR-U. 18.

TELEFON: NYOMDAI: 68.
KÖNYVKERESKEDÉS: 106.

Telefon 67. szám.

Ő cs. és kir. Fensége József Főherceg
Udvari szállítója.

MULICZKY ISTVÁN

SZIJGYÁRTÓ ÉS NYERGES
BESZTERCZEBÁNYA.

Készít:

Lószerszámokat, nyereg felszerelé-
seket és a hadsereg részére szük-
séges mindennemű bőrcikkeket.

Beszterczebányai
első magyar
gyümölcslepárlás

Likörkülönlegességek és Rumgyár
gőzerőre, Szilvórium-, Törköly-,
Borovicska-, Seprű- és Barack-
főzde, Cognaclepárlás, Gyümölcs-
szörpök és Gyümölcsborsajtóló
hidraulikus üzemmel ajánlja köz-
kedveltségnek örvendő gyártmányait.

HADIEMLEKTÁRGYAK, JELVÉ-
NYEK ÉKSZEREK GYÁRTÁSA ÉS
ELADÁSA

LŐCSEY FERENC és TSA BUDAPEST,
IV. Váczi-utca 51. sz.
Számos ezred szállítója; előnyös árak.

FREIWIRTH MÓR KORONA KÁVÉHÁZA
— ÉS SZÁLLÓDÁJA
BESZTERCZEBÁNYÁN.

A tizenhatos (16) tisztek találkozó helye.
Kitűnő kiszolgálás. — Esténként cigányzene.

Beszterczebányai Első Magyar
Posztó- és Gyapjuáru-gyár Rész-
vénytársaság Beszterczebányán.

GYÁRT: Egyenruha posztó-, szövettet, taka-
rókat, pokrócokat és halinát stb.